Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Україно, ти моя молитва,
Ти моя розпука вікова.
Гримотить над світом
люта битва
За твоє життя,
твої права.

Василь СИМОНЕНКО

13 (480)
27 березня
2014 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

ДЕРЖАВА НЕ ТВОРИТЬСЯ В БУДУЧИНІ...

Ось уже п'ятий місяць українське суспільство у стані бойових дій. Перебуваючи на Майдані чи переживаючи онлайн його штурм і розстріл, ми буквально щодня були як на передовій... Та жадана перемога через російську аґресію і анексію Криму не принесла ейфорії. Суспільство знов у ступорі. Та попри те, жити потрібно і державу розбудовувати потрібно. І насамперед навести лад на місцях, бо почасти там панує хаос через вакуум влади. А її формування йде через пень-колоду, хоч давно відомо, що краще погана влада, аніж жодної.

Зрозуміло, що Майдан вимагає люстрації всіх посадовців. А закону немає. Це попри те, що у своїй політичній програмі, скажімо ВО «Свобода», давно заклала цей інструмент як основоположний у розбудові держави. Та навіть, пройшовши в парламент, так потрібного закону не запропонувала. Тому на місцях люстрацію проводять, як хто на що ладен. Хоч, як на усвідомлення Майдану, потрібне насамперед особистісне внутрішнє переосмислення самого себе і своїх учинків. Скажімо, боротися з корупцією варто починати з себе: не давати хабарів і не брати їх. Твердо стояти на постулаті: совість не продаю, утверджувати правду і справедливість своїми вчинками... Повсякчас пам'ятати, як нагадує нам Майдан, як братимеш-даватимеш хабар, відчуй кров Небесної сотні на своїх руках.

Маємо усвідомити, що ми знаходимось у стані війни з Росією. І, як заявив в. о. міністра МЗС Андрій Дещиця, небезпека зростає. Тому чесність і порядність у стосунках один з одним мають бути пріоритетними, аби я, ти міг сміливо із колеґою, як кажуть, піти у розвідку. І ці якості суспільству насамперед повинна демонструвати чинна влада. Бо її дії часом виглядають настільки хаотичними, неусвідомленими, непатріотичними, що знову закрадається думка, чи вона взагалі українська.

Потрібні адекватні відповіді щодо дій окупантів, хоч би у вигляді декларацій. Скажімо, забирають українські храми московські батюшки, чому б не попередити окупантів, що адекватно буде вчинено з їхнім майном в Україні. Бо ж вони як мародери безцеремонно вивозять мистецькі цінності, анексують військове і державне майно. А ми мовчимо і мовчки чухаєм чуби... Хоч зрозуміло, що попри все українці насамперед встали з колін не за матеріальні блага, а за свободу, правду, справедливість, гідність, європейське майбутнє. А Росія якраз проти цього нашого цивілізованого вибору, який і в час Майдану, і в нинішнє випробування російською імперською аґресією об'єднав суспільство як ніколи – Південь, Захід, Схід, Центр, Північ.

Підтвердження цього бачу щодня, адже в «Просвіті» діє координаційний штаб із прийому й поселення біженців із Криму. На його заклик прикарпатці приносять і привозять одяг для дітей і дорослих, хатню білизну, миючі засоби, усілякі закрутки, харчі, вони приймають у своїх оселях тих, хто потребує допомоги, самостійно на своєму рівні вирішують проблеми. І так хочеться, щоб і нова влада була гідна цього жертовного народу і, в першу чергу, в ухваленні нагальних для держави рішень.

Тому так прикро, коли замість дії – тривалі й непотрібні дискусії, як навколо законопроекту щодо прозорості державних закупівель. Так і видно, що кожен задіяний у дискусії апріорі хоче мати в майбутньому з нього зиск. Хоч, нагадаю, коли горить хата, то дискусії, які фіранки вішати, не на часі. Треба гасити вогонь. І, слава Богу, Майдан ще нагадує владі про це. Нині дію не можна відкладати навіть на завтра.

Богдан ВІВЧАР

НА ЧАСІ!

ПРИКАРПАТСЬКИЙ БАТАЛЬЙОН

Про його формування повідомив на прес-конференції голова облдержадміністрації, він же голова Ради оборони області Андрій Троценко.

Він має бути створений із самооборонівців та «Правого сектора». Щоправда, буде два окремі воєнізовані підрозділи, завданням яких стане й боротьба з можливими диверсійними групами ворога, якщо б такі з'явилися на теренах Прикарпаття. Видати таким підрозділам вогнепальну зброю наразі не дозволяє закон. Але, зауважив Андрій Володимирович, вони можуть підписати меморандум з УМВС і отримати статус народних дружинників, що дозволить забезпечити їх травматичною зброєю. Ну а якщо, не дай Боже, все ж розпочнуться воєнні дії і постане питання про створення народного ополчення, то хлопцям дадуть уже й автомати, кулемети тощо та відправлять у бій.

ДІЄ КООРДИНАЦІЙНА РАДА

У приміщенні НД «Просвіта» діє координаційна рада з питань надання допомоги населенню під час надзвичайних ситуацій. Як повідомила співголова ради Леся Аронець, до її складу входять представники всіх релігійних конфесій, служб департаментів облдержадміністрації, головне управління надзвичайних ситуацій в області, представники ЗМІ. За розпорядженням голови Андрія Троценка такі ради створені і в районних центрах. Вже прийняли майже двісті біженців, які розміщені по приватних садибах і в готелі «Бандерштат» Івано-Франківська.

При координаційній раді діє дві гарячі лінії за телефонами:

067 34 11 160, 099 31 12 515.

У ШТАБІ СТУДЕНТСЬКОГО СПРОТИВУ

У НД «Просвіта» надалі діє студентський штаб спротиву. Минув місяць після революції. Чим займається студентство? Отож у готелі «Станіславів» провели презентацію книжки «Євромайдан: хроніка відчуттів». Готується до друку альманах «Весна прошепотіла 100 імен», присвячений Небесній сотні. Також разом із 3-ою студією працюють над створенням фільму-роздуму про Євроволюцію. Студенти на радіо «Західний полюс» створили молодіжну програму.

А разом із працівниками ДАІ ініціювали проект задля вирішення проблем, які створюють небезпеку у дорожньому русі, а також з метою подолання корупції. Молодь надалі хоче проводити моніторинг бойкоту російських товарів: «Не купляй російське, споживай українське!», «Російські товари – не для українців», «Не купляй російські марки, обирай свої прилавки». Щопонеділка засідає молодіжний парламент, проводять тренінги на тему журналістики та громадських об'єднань. В центрі уваги також громадянська освіта, робота системи органів місцевого самоврядування.

Михайлина БОДНАР

АГІЙ!

ВПІЙМАЛИ НА ХАБАРІ

заступника директора Коломийського медичного коледжу. Взяли його, як кажуть, на гарячому, на сходовій клітці в момент отримання грошей в обмін на успішне складання іспитів студентами однієї з груп. Причому операцію провели активісти з Самооборони і «Правого сектора» разом із міліцією.

ІНФОРМАЦІЯ

ДЛЯ ГРОМАДЯН, ЯКІ ПРИЇХАЛИ З АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ ТА м. СЕВАСТОПОЛЯ

Для отримання всіх видів державної соціальної підтримки, зокрема пенсії, допомоги, компенсації тощо, вам необхідно звернутися до найближчого органу соціального захисту населення або управління Пенсійного фонду України в зручний для вас час.

Основні документи, які необхідно мати при собі (за наявності):

паспорт,

посвідчення отримувача пенсії, допомоги, пільговика,

довідку про присвоєння ідентифікаційного коду.

Там вам також допоможуть отримати інформацію з усіх питань, які хвилюють вас на цей час, зокрема з питань розселення, медичного обслуговування, організації навчання та виховання дітей у дошкільних і шкільних навчальних закладах, а також щодо працевлаштування.

З усіх цих питань ви можете БЕЗКОШТОВНО (зі стаціонарних телефонів) звернутися за телефоном «гарячої лінії»: **0 800 507 309.**

Крім того, для отримання допомоги ви можете звернутися на «гарячу лінію»:

ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ: **0 800 503 753,**

ДЕРЖАВНОГО ЦЕНТРУ ЗАЙНЯТОСТІ: **0 800 505 060 730** – з мобільного телефона,

ФОНДУ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ З ТИМЧАСОВОЇ ВТРАТИ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ: **0 800 501 892.**

«ТЕЛЕФОН ДОВІРИ» Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань: **0 800 501 383.**

Додаткову інформацію можна отримати на сайті Мінсоцполітики України **www.mist.gov.ua**

СЕСІЇ РАД

ЖИТИ ІНТЕРЕСАМИ КРАЇНИ

Україна перебуває у стані війни з Росією. І саме цю ситуацію обговорювали депутати обласної ради на засіданні 26-ої сесії. Йшлося про необхідні 18 мільйонів гривень на цільову програму фінансування мобілізаційних заходів та цивільного захисту населення в Івано-Франківській області. З цієї суми вісім млн. – кошти з обласного бюджету, сім млн. – з місцевих бюджетів, три млн. – з інших джерел (переважно це спонсорська допомога й пожертви громадян). Визначили той обсяг фінансування часткової мобілізації відповідно до конкретних завдань, запропонованих Радою оборони області. Ті кошти використовуватимуть лише строго за її рішеннями.

Як зазначив доповідач – начальник мобільно-оперативної групи управління з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків чорнобильської катастрофи облдержадміністрації Микола Паламарчук, мета програми – забезпечити проведення мобілізаційних заходів, вирішити комплекс завдань щодо підготовки до збройного захисту в разі збройної аґресії або збройного конфлікту, запобігати загрозам виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідовувати можливі їхні наслідки на території області.

Депутат, письменник Степан Пушик наголосив на необхідності не тільки суто матеріального, а й ідеологічного забезпечення тих заходів. Для цього запропонував передусім видати збірники і компакт-диски стрілецьких та повстанських пісень, книжку героїчної поезії і розповсюдити серед військовиків для піднесення їхнього бойового духу, а також серед населення південно-східних областей України.

Депутат, голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан Волковецький запропонував повернутися до питання про співпрацю нашої області з Донеччиною (договір про це свого часу підписали по лінії облдержадміністрацій) і саме сьогодні така співпраця має бути не голослівною, а наповненою конкретним змістом.

– Оголошена в області часткова мобілізація зобов'язує кожного з нас думати і дбати про інтереси держави, а не про особисті чи корпоративні, не шукати один в одному ворога, не ділити посади тоді, коли на порозі – війна, – наголосив голова обласної ради Василь Скрипничук. Його підтримав депутат Дмитро Захарук.

Надали допомогу матері померлого в лікарні майданівця Василя Шеремета. Депутати затвердили Положення про обласний цільовий фонд.

Фракція «УДАР» ініціювала звернення обласної ради до Верховної Ради та Уряду щодо вступу нашої держави до НАТО, яке було одноголосно підтримане. У ньому, зокрема, мовиться: «Захоплення Російською Федерацією Криму і загроза вторгнення на територію материкової частини України оголили проблему боєздатності української армії та доцільності позаблокового статусу нашої держави. В умовах наростаючої аґресії Росії, недієвості дипломатичних, політичних та економічних інструментів впливу на окупанта звертаємось до ВРУ та Кабміну з проханням вжити всіх передбачених українським законодавством та міжнародним правом заходів для невідкладного вступу України до НАТО. Вважаємо, що входження до Північноатлантичного альянсу дозволить Україні ґарантувати суверенітет і територіальну цілісність». Краєм ширяться хвиля підтримки цієї ідеї.

26-ту позачергову сесію закрили.

Н. К.

ФАКТ

ЧОГО БОЇТЬСЯ РОСІЯ

Міністерство закордонних справ Росії опублікувало претензії Росії до державного устрою України.

Вона хоче бачити Україну федерацією.

Цікаво, що за цим бажанням криється?

Очевидно, що повернення України в лоно матушки Росії – це вічна мрія кремлівських фашистів. Але ця мрія натикається на уроки історії. Попри всю свою салдафонську зашореність, кремлівська мафія зберегла мінімум здорового глузду. І цей мінімум змушує її прислухатися до голосу розуму й визнати, що одним із найважливіших чинників розпаду СССР була збройна боротьба бандерівського підпілля проти режиму Сталіна.

Не випадково серед членів Партії реґіонів поширений погляд, що Верховна Рада СССР допустила помилку, приєднавши 1939 року Західну Україну до складу УССР. Мовляв, наслідком цього приєднання стався ряд неприємних для імперії зла й імперського панування фактів, що завершилися розвалом СССР.

Ця ходяча ідея, яка відповідала дійсності, мала своє поширення не лише в Україні. Її поділяли й геополітики Москви, і очевидно, «сам» цар-батюшка. Тому, анексуючи Крим, він поки що утримався від окупації всієї України. Володимир Путін не хоче окупації всієї України, щоб не повторити помилки Верховної Ради СССР 1939 року й не пустити європейську заразу до імперії.

Кремлівські мудрагелі вирішили: треба розбити Україну на ряд федеральних земель, які буде легше окупувати поодинці, повторивши досвід Кримської анексії, але не окуповуючи тих земель, які можуть стати кісткою в горлі новітніх Наполеонів.

Цю таємну ідею Кремля виляпало Міністерство закордонних справ Росії у своєму невинному побажанні щодо майбутнього державного устрою України.

Утвердженню цієї ідеї сприяло існування опозиційних настроїв і рухів у самій Росії, спрямованих проти фашистської диктатури, яка панує там. Приєднання Майданної України до сучасної Росії могло б сприяти підсиленню антифашистських і пацифістських рухів у самій Росії та поширенню майданоборчих ідей у російському суспільстві.

Цар-батюшка жде. Якщо його дії не викличуть якихось радикальніших кроків з боку вільного світу (термін безпідставно занедбаний сьогодні), можна буде сподіватися аґресивних забігів з боку Путіна. Тоді Україна залишиться одна перед лицем аґресора, який гратиме без правил або за Кримськими правилами. Усе залежатиме від вільного світу.

Що він тоді робитиме?

Втрутиться, чи буде ждати анексії Прибалтики, Польщі і всієї Східної, а тоді й Західної, Європи? Він готовий анексувати всіх, але боїться Галичини.

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ

ВШАНУВАННЯ

ЯК ЛЮБИТИ УКРАЇНУ

Завершився конкурс проектів пам'ятника митрополитові Андрею Шептицькому. Проект-переможець Івано-Франківського скульптора Степана Федорина вразив журі своєю концепцією – фахівці відзначили, що пам'ятників такого високого мистецького рівня в місті останніми роками не споруджували. На ескізі скульптора А. Шептицький постає в простому монашому вбранні, без митрополичої митри в оточенні двох дітей. Пам'ятник має бути вилитий з бронзи. По периметру невисокого гранітного постаменту будуть вигравіювані слова Андрея Шептицького: «Не потоком шумних і галасливих фраз, а тихою, невтомною працею любіть Україну!».

БОЛИТЬ!

ПАРТАЧАМ

Через таких, як ви, Вкраїна гине.
Ви – «партачі життя», за висловом співця,
Бо вам байдужа доля України,
Якій не віддасте свої серця.

Усе в вас є – але не нажеретесь,
Ніяк не зупиняєтесь гребти,
На тепленькі місця ви товпитеся, претесь,
А хтось же воза змушений тягти!..

Та скільки ж можна з бідного знущатись?
Сім шкур зідерши, тягнете й десяту,
Але пора вже вам про теє знати,
Що доведеться і за це відповідати.

Надія ГРИЦІВ, *просвітянка*

СОЛІДАРНІСТЬ

НА ПІДТРИМКУ ПОСТРАЖДАЛИХ НА МАЙДАНІ

15 березня у Відні пройшов благодійний концерт, організований українцями на підтримку жертв насильства на Майдані.

Його організатори: Леся Івасюк і Анна Крачковська, Сергій Каук і Нестор Чорноус, Марія Клименко та Мартін Райзенбіхлер.

Концерт відбувся у музичному салоні ім. Разумовського і складався з трьох частин: презентації про події на Майдані австрійським журналістом щоденної газети «Kurier» Штефаном Шохером, який був на барикадах і писав про них, та двох музичних частин – інструментальної і вокальної.

Серед гостей концерту були українці, французи, грузини та австрійці. Серед почесних гостей були присутні два українські герої, котрі постраждали під час кривавих подій на Майдані. Завдяки старанням громадської організації українців у Відні «Демократична Україна» вони змогли лікуватися в Австрії.

Інтернаціональної атмосфери додало своєю участю тріо «Immersio»: Маріам Вардзелашвілі (піаністка, Грузія), Анна Марія Нємєц (віолончелістка, Польща) та Віра Жук (скрипалька, Україна). Вони виступали і в тріо, і сольно, захопливо виконуючи твори Брамса, Равеля, П'яццоли та Ізаї.

Піаніст Дмитро Клименко завершив другу частину вечора витонченим виконанням твору Клода Дебюссі. В третій частині сопрано Тетяна Дию заворожувала публіку артистичним виконанням пісень «Ой, де ти підеш» та «Плавай, плавай лебедонько» (супровід – Дмитро Клименко). «Мелодією» Мирослава Скорика та піснею «Ой три шляхи широкії…» концерт завершила особлива гостя – всесвітньо відома оперна співачка Вікторія Лук'янець (супровід Дмитра Клименка), яка щойно повернулася з гастролей в Україні і вже ближчими днями їде в Японію до своїх численних пошановувачів.

Зібрані гроші будуть переказані на потреби постраждалих на Майдані.

Анна КРАЧКОВСЬКА

НЕЗАБУТНІ

29 березня дев'ятнадцять років тому відійшов у вічність лауреат Шевченківської премії, колишній політв'язень поет Тарас Мельничук. Він був людиною відомою, мав багато приятелів, товаришів і друзів. Серед його багатьох шанувальників – Степан Григорчук з Джурова Снятинського району, автор збірки віршів «Джуркриниця». Ми з ним і розговорилися, згадавши Князя роси, як називали Мельничука.

Я ЩЕ НІКОЛИ НЕ ПИСАВ СЛЬОЗАМИ...

В. Р.: Степане Павловичу, коли ви познайомились із Тарасом Мельничуком?

С. Г.: Познайомився з Тарасом 1966 року на зборах обласного літоб'єднання, де він прочитав уривок з поеми «Танець Ельзи». Читав, натискуючи горлом на слова, щоб вони дзвеніли й надавали рядкам речитативного звучання. Читав повільно, а вгору дивилися русявий чуб і блакитні очі. Просторе приміщення редакції «Прикарпатської правди» ледве вміщало присутніх, які друкувалися в літсторінці «Трембіта», а також в літсторінці «Іскри юності» газети «Комсомольський прапор» – Степана Пушика, Миколу Карпенка, Павла Добрянського, Ярослава Дорошенка з Івано-Франківська, Василя Олійника з Долини, Ярослава Яроша, Ярослава Ясінського з-під Коломиї, Мирослава Попадюка, Івана Грекуляка зі Снятина. Його всі уважно слухали. Після зборів я потиснув руку Тарасові за силу слова й запросив до себе додому в Джурів або в Рожнів, де працював лікарем.

В. Р.: І приїхав до вас поет?

С. Г.: Авжеж... Тарас приїхав до мене в Джурів напередодні свята Петра і Павла. Ми познайомилися ближче. Читали один одному вірші. Обличчя в поета було ніби вирізьблене з мармуру, без усміху. Видно, що страждав. Мій син Тарасик дивився на цього бородатого діда, який здавався малому Дідом-всевідом із казки «Три золоті слова». В очах поета я бачив його благородну душу.

В. Р.: А до себе Тарас запрошував?

С. Г.: Пригадую, гостював у господі Мельничуків в Уторопах на горі Мальцево, звідки відкриваються очам підгірські рівнини в сині Карпати. Тут народився 20 серпня 1938 року поет великої сили слова. В хаті під червоною черепицею поралась його мати – струнка,

посивіла гуцулка з розплетеним волоссям, глибокими зморшками на обличчі. Вона запросила нас до столу. За обідом говорили про поетів і поезію. Трохи були в гуморі. Заспівали «Ой попід гай зелененький ходить Довбуш молоденький»...

Іншого разу приїхав в Уторопи, щоб привітати Тараса з виходом у видавництві «Карпати» його збірки «Несімо любов планеті». Тоді Тарас працював у редакції косівської газети. Від центральної дороги йду до садиби. Бачу його дружину Марію Залуцьку. Виходить з хати, знайомимося. Дізнаюся, що живуть окремо, Тарас мешкає в родинній хаті з мамою. Йдемо з його дочкою Ярославою до нього. Вітаємося. Їмо, чаркуємося. Нема кінця нашій розмові.

В. Р.: Чи частими були ваші зустрічі?

С. Г.: Не дуже, але при зустрічах могли годинами говорити на літературну тему. Читав він багато, знав багато, зокрема світову літературу, український фольклор. Від нього струменіла поетична енерґія. Я навчався в нього писати верлібри (неримовані вірші), ліричні мініатюри. Попросив його прочитати рукопис моєї першої збірки «Мир-зілля» (назва з Івана Франка). Не тільки прочитав, але й зробив правку. Я надіслав рукопис до видавництва «Радянський письменник», звідки отримав убивчу відповідь, що «твори не відповідають вимогам видавництва». Тарас заспокоїв мене, що мої вірші будуть жити, матиму не одну книжку.

В. Р.: Ви знали про арешт Тараса Мельничука?

С. Г.: Знав. Вирок оголосили 11 травня 1972 року, дали за антирадянщину три роки таборів у Пермській області, Чусовський район, с. Кучино, де свого часу був ув'язнений поет Василь Стус. Коли відсидів, почалися проблеми з працевлаштуванням. Але він залишався вірним поезії. Це і рятувало Тараса.

В. Р.: Ваші стосунки не переривалися?

С. Г.: Пригадую, в серпні 1975 року напередодні його дня народження Тарас повернув до мене в Джурів, їдучи з Чернівців. Ми з мамою копали на городі картоплю-скороспілку. Поет ввічливо привітався: «Слава Ісусу Христу». Обняв мене й поцілував забруднену мозолисту мамину руку. І сказав: «Я дуже хочу їсти, я цілий день голодний». Мама зніяковіла, бо залишилася вчорашня квасолева зупа. Тарас сказав, що любить квасолю. Не перебирав добром. Попоївши, перехрестився. Ще раз поцілував руку мами.

Після скромного застілля я читав свої вірші. Читав дещо і він. Ми подискутували на тему творчості, зокрема якою має бути поезія. Я помітив, як уважно слухав Тарасові слова мій син Тарасик, який у майбутньому став автором книжки поезій «Янголи – не дичина» (2008), яка відзначена у Чернівцях премією «Князь роси» імені Тараса Мельничука. Майже всю ніч розмовляли. Не спалося. Тільки над ранок трохи задрімали.

В. Р.: Що вам подобається в Мельничуковому світі метафори?

С. Г.: Неповторність. Тарас був настільки щирим, ориґінальним, що ним не міг стати хтось інший. Можна було потрапити під поетичний вплив, що сталося зі мною. Завжди Тарас (ім'я означає – бунтар) був напружений, спалахував, любив сперечатися, жартував. Жадав нових віршів, іншого світосприймання. Отож були речі набагато важливіші, аніж якась там чарка. Ми п'яніли від розмови. Був такий час у поета Мельничука. Його новаторський стиль письма і сьогодні комусь важкий, бо треба відкинути старі шаблони, схотіти пізнати цей росяний поетичний світ, в якому є такі рядки:

Я ще ніколи не писав сльозами,
а це пишу... в сльозах... немов дитина.
Можливо, я не доживу до завтра, –
Пишу тобі сьогодні, Україно.

В. Р.: Ви розуміли Тараса чи з дечим не були згідні?

С. Г.: У нього був складний характер. Мав він свої звички. Наприклад, любив міцний чай. «Добрі люди» повідомили міліціонеру, що Тарас алкоголік і наркоман. Його запроторили на примусове лікування в Джурівське наркологічне відділення Заболотівської райлікарні. Тарас звернувся до мене, щоб я витягнув його звідти. Я звернувся до колеґ-лікарів. Невдовзі завідділенням поета виписав. Тарас подякував мені й попросив позичити п'ятсот рублів на проведення весільної вечірки дочки Ярослави із сільським парубком Романом, з чим привітав Тараса. Через тиждень він повернув мені гроші поштовим переказом.

Вдача Тараса була непередбачуваною. Через неї він потрапив до в'язниці. 1988 року зайшов до буфету в Уторопах, і там його спровокували до бійки. Односелець хотів Тараса зарізати, а той, захищаючись, вдарив нападника бокалом по голові.

В. Р.: Ви помітили, що Тарас Юрійович охоче мандрував?

С. Г.: Ще в дитинстві його полонили мандри. А коли вирвався у світ, він побував у багатьох містах України. Залишивши через своє інакодумство Чернівецький університет, поїхав на будову. Працював у Вінниці, в Одеській області. Зупинився на місцепроживання в Коломиї, де мав квартирну одіссею. Запрошували його в Чернівці, але він відмовився від помешкання. Чимало людей надавали йому тимчасовий притулок, але він хотів жити у цегляній хатинці на місці спаленої кимось родинної хати. Але не встиг. Так і донині стоїть ота недобудована хатинка.

В. Р.: Вважаєте, що достатньо приділено пам'яті Тарасові Мельничуку?

С. Г.: Є чудовий пам'ятник у вигляді свічки біля школи в Уторопах. Там же і музей. Вулиці та музейні кімнати є у Вижниці й Коломиї. Коломийська бібліотека № 2 для дітей носить його ім'я. Видані багатостраждальна книжка «Чага» і книжка тюремних віршів «Зимозелень». Є триптомник у чотирьох книгах, книжка спогадів. Та найбільшим поцінуванням стала збірка «Князь роси», відзначена 1992 року найвищою премією України. Святослав Кут з Івано-Франківська захистив кандидатську дисертацію про творчість Мельничука. Дослідила його талант молода вчена з Дніпропетровська Ольга Шаф. Вийшла книжка поезій російською мовою. Проводяться чернівецький та івано-франківський фестивалі, присвячені Мельничуку. Засновані три премії його імені. Та гадаю, що слава уродженця Уторопів зросте ще більше в новій Україні.

В. Р.: Чи буваєте на могилі вашого учителя і друга?

С. Г.: Минулого, 2013 року, їздив на скромну могилу поета з Тарасовою дочкою Ярославою, її зятем Олегом Масляком і дочкою Лесею, правнуком Тараса Мельничука Остапчиком (а вдома в Івано-Франківську залишився старший правнук Тарасик). Дружина Тараса Марія, брат Василь уже в засвітах. Запалили лампади, помолились. Я промовив про себе: «Вічна тобі пам'ять. Мир душі твоїй, Тарасе!»

Спілкувався ***Василь РЯБИЙ***

ПОСТАТІ

МЕЛОДІЇ І ДОЛЯ ВОЛОДИМИРА ФЛИСА

Про Володимира Флиса як всебічно обдарованого музиканта і талановитого композитора у свій час написано в музичній літературі багато. Особливо як теоретик музичної культури, що, наголошував перший секретар союзу композиторів СРСР Т. Хрепников в далекому 1968 році, вважався першим серед перших. Якби не вроджена скромність і невміння «диригувати ліктями» серед музичної братії, то він неодмінно сягнув би звання класика. Його запрошували академічні виші Ленінграда, Москви, Одеси, не переймаючись навішаним квасними патріотами комуністичного режиму на нього ярликом «українського буржуазного націоналіста». Такий був час для творчої інтеліґенції.

У Львівську консерваторію імені Миколи Лисенка Володимир Флис вступив одразу після війни – в 1946 році, а вже в 1947-му його, як і сотні студентів інших Львівських вишів, заарештували злочинні опричники НКВД (одвічна практика коронованих шовіністів як царизму, так і комунізму – відстрілювати по-бандитськи перших і найкращих простим смертним на науку). Володимира Флиса нібито «впізнали на фотографії серед білоруських поліцаїв» Пінська, які в 1942 році (?!) тероризували мирне населення і, звичайно, вбивали партизанів. Нещасний юнак зі Станиславова в той час не міг знати про ніякий Пінськ чи навіть Легіньск, але... «сознаєшся і заговоріш». Про це розповідав нашій родині Володимир після «реабілітації» 1956 року. В Станіславі з хворою і старою мамою Анною проживати заборонили, то прописався в стрийка Дмитра Флиса в Делятині, себто в нашій сім'ї.

Цей епізод я не міг опустити з біографії Володимира Флиса, бо в розповідях інших людей, що писали й пишуть про нього, є багато надуманого, вигаданого і навіть геройського. Але факт незаперечний – долю талановитого юнака було зламано, а здоров'я підірвано і знищено.

В березні, 23-го, виповнилося б Володимирові 90 років – помер 7 серпня 1987 року, похований у Львові на Янівському цвинтарі. Мені як двоюрідному

братові й товаришам із консерваторії відмовили похоронити славну і знану людину на Личаківському меморіальному кладовищі. Не мав перед чиновниками державних заслуг.

Повернутись до Івано-Франківська дозволили в 1960 році. Рідний дім знаходився на вулиці Трускавецькій, 31. А в 1961–1963 роках працював викладачем в Івано-Франківському музичному училищі. Найбільше щастя це було для старенької матері, яка не просто любила Володимира, а молилася на нього.

Після реабілітації, працюючи в Делятині в ліспромгоспі вихователем робітничої молоді, Володимир 1957 року домагається від Міністерства культури УССР поновлення в студентстві Львівської консерваторії ім. М. Лисенка, яку закінчив 1961 року з відзнакою. 1965-го перейшов на викладацьку роботу в улюблену консерваторію. Мав написану дисертацію, але чорні «ангели-хоронителі» не давали «добро», а захист – «нє положено!».

Проте студенти любили Володимира Васильовича Флиса як мудрого, вимогливого і доброзичливого викладача. Завдяки йому слави як музиканти і композитори сягнули Ольга Криволап, Віктор Камінський, Ганна Гаврилець, Богдана Фроляк, Людмила Дума, Оксана Рапіта, Олександра Левкович, Олександр Опанасюк, Роман Стельмащук та інші.

Музичний доробок Володимира Флиса також багатогранний – пісні, романси, увертюри, сюїти, симфонії, музичні супроводи до кінофільмів і театральних вистав... Працював над двома операми... Сподіваюсь, що митці, які його знали за життя і творчо співпрацювали з ним, скажуть про його музичну творчість з нагоди 90-річчя композитора і своє дружнє слово.

Роман ФЛИС, *член НСЖУ*

КНИЖНИК

З МИНУЛОГО – ВОГОНЬ – НЕ ПОПІЛ...

Вийшов у світ новий «Іменний часослов» відомого краєзнавця, дослідника старовини й письменника Володимира Морозюка. Просто по-людськи, по-колежанськи можна дивуватись його робітному запалу, адже з творчої кухні дослідника не перестають виходити все нові й нові творіння. Радію, що до них доклалась «Галицька Просвіта», адже більшість творів, які увійшли у книгу, спочатку були опубліковані у нашому часописі.

І для нас – це важливо, бо, як мовиться у анотації до видання, відходять у засвіти люди, сім'ї, роди... Відомі, маловідомі й незнані... Письменники й митці, вчителі й медики, громадсько-політичні діячі й борці за волю рідного народу, талановиті будівничі й мудрі господарники... На них багата Україна в усі часи і всі віки. Як то громадська діячка, поетка, публіцистка, перекладач Христя Алчевська-молодша, забутий митець Григорій Мінченко-Сіятовський, новеліст останньої радянської доби Микола Яновський та інші. І задля неї вони горіли жертовним вогнем.

Його полум'я крізь віки й роки має зігрівати і нас нині сущих. Тому повинні їх залучати до когорти будівничих української держави. І насамперед з цих позицій автор досліджує їхню творчість, докопується до глибин світобачення, видобуває живе полум'я почасти з попелу забуття. Як стверджується у тому ж повідомленні до видання, «хоч би для того, щоб пам'ять наша ніколи не холонула, а серця наші не черствіли».

Тому-то й варто перегорнути і вчитатись у сторінки останнього іменного часослова Володимира Морозюка.

Богдан ВІВЧАР

ЧАС ШЕВЧЕНКА

ПРОРОК УКРАЇНИ

(Закінчення. Поч. у № 7–12)

Оспівуванням історичного минулого Шевченко першим в Україні пробудив у часах її поневолення історичну суть, розбудив національне почуття, поставив перед очі його сучасникам візію нової України, України нових, вільних людей, не рабів, а творців нового життя, візію молодих сил, котрі виростають від народного коріння, мов оті паростки, тугі й міцні, формуючи нове духовне обличчя української нації.

Наче востаннє, перед своїм відходом, ставить ворогам перед очі воскресіння України й заповідає справедливу помсту, перед якою ніхто не може врятуватися за всі спричинені кривди:

Воскресни, мамо! І вернися
В світлицю-хату; опочий,
Бо ти аж надто вже втомилась,
Гріхи синовні несучи.
Спочивши, скорбная, скажи,
Пророки своїм лукавим чадам,
Що пропадуть вони, лихі,
Що їх безчестіє, і зрада,
І криводушіє огнем,
Кривавим, пламенним мечем
Порізані на людських душах,
Що крикне кара невсипуща,
Що не спасе їх добрий цар,
Їх кроткий, п'яний господар,
І без царя вас, біснуватих,
Розіпнуть, розірвуть, розіпнуть
І вашей кровію, собаки,
Собак напоять...

Віщим голосом великого і грізного пророка кілька місяців перед своєю смертю Шевченко провістив падіння московської імперії:

...Умруть
Ще незачаті царята...
І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син і буде мати,
І будуть люди на землі!

Недуга доїдала рештки організму. І вже на початку 1861 р. прикувала його до ліжка. З'явилась гарячка. Ще 14 лютого 1861 року, змагаючись зі смертю, поет говорить зі своєю долею:

Чи не покинуть нам, небого,
Моя сусідонько убога,
Вірші нікчемні віршувать
Та заходиться риштувать
Вози в далекую дорогу?
На той світ, друже мій, до Бога
Почимчикуєм – спочивать...
Втомилися і підтоптались,

І розуму таки набрались,
То й буде з нас! Ходімо спать,
Ходімо в хату, спочивать!..

Досвітком 10 березня 1861 р., хоч поет уже не вставав зі смертного ложа, але піднявся, бо ще хотів зійти вниз. Сили покинули його, впав на сходи й віддав Богові душу. Так закатувала в мерзенний спосіб Московщина найбільшого сина – Пророка нашого народу – Тараса Шевченка.

Шевченко прожив недовгий вік, усього сорок сім років, з них двадцять чотири роки був панщинним кріпаком, десять років поневірявся у неволі, на засланні, понад три роки був під суворим наглядом царської поліції і лише дев'ять років прожив вільною людиною. Неважко уявити собі, що сталося б з іншими людьми, яких спіткала б подібна доля?

В історії українського народу Шевченко – найвидатніша постать. У своїх творах геніальний Пророк України глибиною великої душі відчув і в піснях передав трагічний стан народу, а запальним словом покликав до боротьби за перемогу Правди, за вільну Україну, за Суверенну Державу, за духовне відродження України. Шевченко став найвидатнішим ідеологом української нації, визвольної боротьби, руху, сумлінням і гордістю, Пророком України, Українського народу.

«...Розгорнімо ж Тарасового «Кобзаря» при нинішнім святі, споминаючи пам'ять Тарасову, його книгу – не навгад, не на те, щоб у припадково натрапленім слові шукати ворожби, – розгорнімо з ясним поглядом і скупленою увагою і вичитаймо звідтам поради й упімненням Великого Кобзаря. Уявімо собі, що дух його витає тут, між нами, що уста його можуть проговорити, і обернімося до нього, як діти до батька, вилаймо перед ним те, що нас болить, що нас мучить, наповняє нашу душу тривогою та обавою за будущину, а потому, з очима, зверненими вглуб власної душі, послухаймо його слова того, що він сказав нам у своїй книзі», – писав Іван Франко у своїй статті «На роковини Т. Г. Шевченка».

Послухаймо його слово! Бо кожне українське покоління, кожна українська родина, кожна людина знаходить у творчості нашого духовного Батька те, чого шукає.

Шевченко є запорукою, що нація українська житиме, бо, маючи Шевченка, вона не може, не сміє умерти.

У наше сьогодення розгортаймо частіше «Кобзар» – оцю нашу духовну національну Євангелію і вчитуймося глибоко в писання батька Шевченка Тараса, так як нас, українців, закликав за свого життя письменник Василь Стефаник, пишучи: «Читайте Шевченка, а там отворена вам ціла проява – історія і душа українського народу. Там для усіх мільйонів нашого народу велика книга мудрости, книга любови до України, а в його словах показана нам далека-далека дорога до нашої майбутности».

«Наш єси, поете, а ми народ твій і духом твоїм дихатимемо повіки і віки», – такими словами закінчив коротке прощальне слово Пантелеймон Куліш на перепохованні тлінних останків Тараса Шевченка в Каневі, щоб «Дніпро і кручі було видно, було чути, як реве ревучий».

Пантелеймон Куліш сказав тими словами глибоку пророчу правду. Українська нація живе з того часу духом її Великого Пророка. Він розбудив, оновив і надихнув своїм полум'яним словом приспану тогочасну духовність нашого народу. Він перший в історії України після великої руїни збудив українську історичну думку, огорнувши великою і шляхетною любов'ю до України.

«Минуть віки й далекі нащадки дітей України побачать і пізнають, хто був Тарас Шевченко! Бажав ти, брате, жити в Каневі, – то й живи до кінця віку! А ти, Україно, шануй наше місто, бо в нас покояться кости Тараса. Тут, на найвищій горі Дніпровій, мешкатиме прах його і як на горі Голгофі видно було хрест Господень із цілого Єрусалима і Юдеї, так само видно буде хрест його й по цей і по той бік нашого славного Дніпра», – сказав на похороні Шевченка у Каневі протоієрей Мацкевич.

Василь ГУК,
лауреат премії ім. Марійки Підгірянки

У ФЛОРИДІ ЗВУЧАВ «ЗАПОВІТ»

Українська громада в південно-західній частині Флориди гідно відзначила 200-річчя геніального сина України – Тараса Шевченка. 9 березня святкова програма почалася співом «Заповіту» великого Поета у виконанні всіх присутніх у переповненій залі при церкві Входу в Храм Пресвятої Богородиці в Норт-Порті.

Про нелегкий життєвий шлях великого сина України, який впродовж своїх коротких 47 років життя зміг так багато зробити, оповіла ведуча свята Неля Лехман. Його геніальні поеми винесли його на вершини і зробили національним, українським поетом, зокрема, його «Кобзар», який вийшов 1840 року, був і є шанованим українським народом поруч із Біблією. «Кобзар» промовляв, будив і закликав народ – щоб він не корився, а прагнув і йшов до незалежності, бо тільки «в своїй хаті своя правда, і сила, і воля».

Ми переживали всі події на Майдані в Києві й були горді, що нове покоління, яке виросло в незалежній Україні, зуміло відважно, мирно виступити за свої права – бути частиною Європи і жити по-людськи, не жебраками. Шевченко, дивлячись з небес, напевно гордо усміхався до своїх нащадків – що не забули його слів:

Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою, злою кров'ю
Волю окропіте.

А потім сестри Аріяна і Мія Аллен виконали на фортепіано «Думи мої», а хор 56 Відділу СУА під диригуванням Любові Інґрем виконав дві пісні на слова Шевченка: «По діброві вітер виє» та «Садок вишневий». Поему «Невольник», яку Поет написав за два роки до своєї смерті, виконували з почуттям Ліда Бойко, Юлія Данилович, Оля Гронь, Богдан Лехман, Галя Лісница, Остап Мацілинський і Леся Попель. Поему читали на тлі живої картини: кобзаря з бандурою в особі Володимира Шпічки. Об'єднаний хор виконав «Думи мої», а на тлі хору поему «Розрита могила» декламували Галя Лісница і Богдан Боднарук. На завершення хор та всі присутні заспівали «Реве та стогне».

Віра БОДНАРУК, *Норт-Порт, Флорида, США*

ВШАНОВУЄМО КОБЗАРЯ

В усіх професійно-технічних навчальних закладах краю проводять тематичні заходи з відзначення 200-річчя Тараса Шевченка.

Днями на базі ВПУ № 7 Калуша НМК ПТО провели Шевченківські літературні читання у рамках засідання обласної методичної секції викладачів української мови і літератури ПТНЗ.

Відкрили обласний захід методист НМК ПТО Я. В. Скиба та керівник обласної методичної секції З. Б. Рудик, викладач-методист ВПУ № 21.

З вітальним словом до учасників читань звернулись директор ВПУ № 7 В. І. Мельник, заступник директора з навчально-виробничої роботи М. Ф. Стефанів разом із педагогами навчального закладу, які виконували твори Тараса Шевченка.

Насиченою змістовно та емоційно була програма заходу. Проведено нестандартні бінарні уроки з української літератури з історичним супроводом (А. Є. Шипова, В. В. Тартаковський) та з української мови з елементами німецької мови (Л. Я. Босович, Б. В. Дзюбак) з використанням ІКТ на уроках.

Продемонстровано ряд цікавих тематичних мультимедійних презентацій, зокрема, виставок-оглядів «Мов лики святих, проступають Шевченкові думи», «Шевченко очима учнів» (Н. В. Каралаш); матеріалів науково-пошукової роботи членів гуртка етнографічного музею училища «Скульптурна Шевченкіана рідного краю» (І. М. Тимів).

А на літературно-мистецькому дійстві «Торкнуся серцем імені твого – і стане небо наді мною вищим...» поезії Шевченка звучали різними мовами (Л. М. Петрів, А. Є. Шипова). Навчально-методична база кабінетів гуманітарних дисциплін, виставки творів Т. Г. Шевченка, тематичні навчально-виховні методичні розробки, учнівські стінгазети, Шевченкові світлини дихають глибинним розкриттям творчого подвигу Кобзаря. Вразив присутніх талант майбутнього кухаря Сергія Малинки, який експромтом за кілька хвилин намалював портрет молодого Шевченка.

Під час засідання круглого столу, де теж звучало Шевченкове слово, учасники обмінювалися досвідом роботи з проведення Шевченкіани у кожному професійно-технічному навчальному закладі та активно ділилися враженнями від побаченого у ВПУ № 7 Калуша (З. Б. Рудик, Г. М. Ошур, Г. В. Урбанович, Г. М. Ощипко, Я. Ф. Самійлів, Н. Б. Бажалюк, Г. Ф. Мосійчук та ін.). Відзначено високий організаційно-методичний рівень, змістовність, креативність, професійність, емоційно патріотичне піднесення проведення запланованих заходів, наскрізь пройнятих Шевченковим словом і духом.

Учасники читань висловили вдячність дирекції, педагогічному та учнівському колективам ВПУ № 7 Калуша за відмінну організацію і створення належних умов для проведення обласного заходу.

Ярослава СКИБА,
методист НМК ПТО в Івано-Франківській області, член Правління ІФ МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

АКЦІЇ

ПОЕЗІЯ МАЙДАНУ

Поезія як така – це прекрасний світ людського життя і діяння. Хтось мудро сказав: щоби душа заквітувала римами, необхідне потрясіння, вибух, натхнення. Події, що відбуваються в Україні останнім часом, сколихнули цілий світ і не могли не зачепити поетичну душу.

У літературному вечорі «Поезія Майдану», який відбувся у Всесвітній день поезії в НД «Просвіта» і який організували обласна «Просвіта» й обласна організація «Жіноча громада», брали участь як ті, що вперше взялися за поетичне перо, так і зрілі в своєму творчому доробку люди.

Ось Надія Гриців – педагог, літературний редактор у видавництві «Плай» Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, веде гурток «Літературне краєзнавство» від Центру патріотичного виховання молоді у ЗОШ № 11. Часто ми її бачили на нашому Майдані зі своїми творчими доробками, і тут вона читала свої вірші.

Ярослава та Петро Коржі зі Снятинщини – дуже патріотична сім'я. Пан Петро, перенісши важку хворобу, складає вірші, пише музику. Пані Ярослава була на Майдані у 39-ій жіночій сотні. Брала участь у пікетуваннях, разом з іншими матерями умовляла «Беркут» не стріляти, застерігала від кровопролиття під час акції «Чужих дітей не буває». Тому дуже цікаво було послухати на вечорі не тільки вірші, а й розповіді про те, як ходила вона по лікарнях, збирала списки поранених майданівців.

В одній із лікарень побачила на фотографії свого земляка Романа Радиша під іншим прізвищем. Та, щоб переконатися, що це він у палаті, бо не пускали, змушена була звертатись до депутата Верховної Ради Василя Гладія, а той – до тодішнього заступника голови партії «Батьківщина» В. Турчинова. На жаль, пан Радиш дуже був побитий, покалічений, не говорив, а побачивши її, тільки зронив сльозу. Нині він – на лікуванні в Чехії.

В морзі побачила чотирьох майданівців з відрізаними головами. По руках впізнавали, що це дуже молоді хлопці. В деяких майданівців, які бачили всі ці муки, не витримувала психіка, вони бігли й кидалися в бронежилетах у Дніпро. Сама пані Ярослава на кілька днів приїжджала додому, розповідала про все це чоловікові й поверталася назад. Цим подіям вони обоє присвятили свої вірші.

На літературному вечорі був присутній Василь Шиян – просвітянин, голова об'єднання ветеранів Снятинського району. Довший час був на Майдані в Києві, понад два місяці (і це в той час як дружина була на операції). Він був і на передовій, і носив бруківку на передову, а назад ніс поранених і побитих. Тоді страху не було, говорить він. Познайомився з багатьма однодумцями зі східних областей України. Чоловік із Херсона подарував йому стародавню українську народну пісню «Люлька-голубка», яку там співають патріоти. А свої вірші В. Шиян читав на вечорі.

Нестор Мартинець стверджує, щоб дізнатися яким він є, достатньо прочитати його книжки, а їх у нього 22 повісті, гуморески, поезії, більше сотні з них уже покладені на музику. Виконавці його пісень є лауреатами Всеукраїнських та обласних конкурсів. Він є головою обласного відділення Асоціації діячів естрадного мистецтва України. Наша революція гідності покликала поета на написання нової майданівської поезії та поезії, пов'язаної з сьогоднішньою політичною ситуацією в Україні. Чимало пісень Нестора Мартинця про Майдан виконує гурт «Старунці», Оксана Сливка… А на вечорі його пісню виконував студент Інституту культури Назар Левінський.

Марія Турчин-Тугай родом з Олеші Тлумацького району. Вона – почесний член «Просвіти» і «Союзу українок». Вишиває різними народними техніками, бісером, цього навчає молодь. Збирає, колекціонує одяг, старовинні вишивані речі. Бере активну участь у різноманітних виставках. Вишила рушник, присвячений Небесній сотні. Цей рушник представила разом з іншими рушниками Наталії Синиці та Ірини Свйонтек. А ще про ці події М. Турчин написала вірші.

В залі були присутні й читали поезії майбутні медики Вікторія Коколин та Ольга Сілецька, студентки Національного медичного університету; івано-франківець Ярослав Хованець; керівник студентського театру івано-франківського технікуму готельно-ресторанного бізнесу і туризму Надія Гаріджук і студент Богдан Курчук звідти ж; завідувачка аптеки Олена Дуда; фермер із села Павлівка Михайло Федак.

З поетичної криниці п'ють, набираються моральних сил і здоров'я, збагачуються духовно і душевно, а з сьогоднішньої Майданівської поезії набираються високого, незламного духу й оптимізму, патріотизму. Саме цими рисами були наділені герої Небесної сотні, що віддали своє життя, і ті, що були на Майдані й відстоювали Україну у важкій борні.

Михайлина БОДНАР,
завідувачка з культурно-масової роботи обласної «Просвіти»

Я НЕ РОЗУМІЮ…

Я не розумію москалів!!!
А ще кажуть, що вони – слов'яни?..
Скільки в них багато файних слів –
«Лагідних, пестливих, зі сльозами…»

Я не розумію! Як? Чому
Небо за цей час їх не навчило?!
Адже мали і свою біду…
Знову всюди пхають своє рило.

Я не розумію! Хто це? Хто
Націю таку створив на горе,
Щоб робила скрізь переполох,
Приносила сліз скорботних море?

Я не розумію! Скаже хто:
Що за люд цей?! В нас подібна мова!
Хочуть лиш під своє копито
По-москальськи впхнути ґонорово.

Я не розумію. Як на світ
Може появитися дитина?!
Потім звіром стати. Серце – лід.
Хай проклята буде та година!!!

Хай прокляті будуть війни, страх!
О! Великомудрі президенти!
Будуть вам ввижатися в очах
Справедливі «факти» й «арґументи»!

Злине стогін. Кров і крик страшний…
Спокою не буде вам ніколи!
Мабуть, в трон ви сіли не такий,
Видно, не пройшли ви свою школу.

Я судити строго не берусь,
Бо і так черства душа зотліє.
Розумію все. Але чомусь
Я вас, москалі, не розумію.

Та судити буде вас народ!
А Всевишній на суді своєму
Ізрівняє «вєчний» ваш «оплот»
І розв'яже вашу всю «праблєму».

Отоді вам стане «будь здоров!»
І Чечні, й Афґану, й України,
Як зіллється вся докупи кров,
Як зберуться разом всі руїни.

Та й впадуть із гуркотом на вас,
На кацапські голови лихії…
Так, я вірю: прийде правди час –
І тоді когут для вас запіє!

Отоді ви будете клястись,
Бить поклони, кликати Месію!
І тоді скажу я, сміючись:
«Я вас, москалі, не розумію!»

Петро КОРЖ

ПОКЛИКАЛА НАС УКРАЇНА

39-ій жіночій сотні Самооборони Майдану присвячую

Покликала нас Україна,
Щоб ми боронили її,
Щоб не залишилась руїна
Від рани страшної змії.

Бо рани болючі, жорстокі
У тих, хто за правду стоїть,
У тих, в кого думи високі,
Щоб не обірвалася мить…

Щоб далі життя вирувало,
Весь час посміхалось й цвіло,
А кривда в безодню пропала
І не поверталося зло.

Покликала нас Україна,
Покликали наші сини
І предки-герої, що завжди
У наші являються сни.

Благають, щоб ми відстояли
Свободу і волю навік!
Принесли нам горя вандали
У цей чотирнадцятий рік.

Тож гордо несімо знамена
І до Перемоги ідім.
У світле життя повернемо,
Збудуймо в Європі наш дім.

Європа на нас вже чекає.
Європа до себе зове!
Герої жіночої сотні
Життя прокладають нове!

Ми просимо, молимо Бога,
Щоб кров не пролилась дарма,
Щоб світла стелилась дорога,
Щоб згасла проклята пітьма!

Ярослава КОРЖ

ПОРИ РОКУ: КВІТЕНЬ

ЦВІТЕНЬ ВДЯГАЄ ВИШНЕВУ СОРОЧКУ

Четвертий місяць року – квітень – колись у Київській Русі, а в Україні до XVII століття, починав рік. Квітень – це час першої зелені й ранніх квітів. До чого ж прекрасна і благодатна ця пора! Усе навкруги цвіте, здається, вся природа торжествує: і земля, і ріки, і ліси, і луки. Розцвітають лугові трави, рясний білий цвіт оповив гаї і діброви. Цвітуть черешні, вишні, груші, яблуні… Саме з часом цвітіння природи пов'язав народ назву місяця – квітень. Проте вона порівняно молода, оскільки не засвідчена жодним старослов'янським і давньоруським джерелом. У «Словнику української мови» П. Білецького-Носенка (1842) подана інша форма – «квітець». У багатьох говірках західних областей України відома назва «цвітень».

У квітні широкими дорогами світла й тепла, життєдайних дощів і перших квітів бурхливо рухається весна. Щодня новина: оживають мурашники, прокидаються ящірки, вилітають перші метелики, продовжують весняний карнавал квіти.

В розпалі переліт крилатих гінців весни – зябликів, трясогузок, дроздів, синичок, деркачів, качок та інших птахів. Опинившись у рідних гаях, пернаті починають будівництво: одні ліплять гнізда, інші влаштовують їх на деревах, у чагарниках, ще інші відкладають перші яйця…

У гаях, десь під хвойним деревом, можна зустріти зайчат. У глухих лісах у квітні виходять з нір борсуки, їжаки, закінчують весняне весілля рисі.

Усюди вирує життя. Але найкраще явище квітня – весільні паради птахів. У кожного виду своя традиція, свій ритуал. Співучі дрозди й вільшанки тільки з вершини дерева читають свої «вірші»-пісні. Жайворонки ж співають срібні оди весні в небесній блакиті. Лісові щеврики виконують весняні романси не інакше, як злітаючи у височінь з одного дерева і плавно опускаючись на інше.

У багатьох птахів весільні ритуали пов'язані з поєдинками, змаганнями і танцями. Цікаві колективні ігри влаштовують і дупелі. Декілька довгоногих півників збираються на галявинці. Тут вони ходять, надимаючись, розпускаючи віялом хвости, пригинають довгі дзьоби й тріпочуть пір'ям опущених крил. І, звичайно, весільні паради лісових жителів прикрашені першими квітами весни: голубими пролісками, жовтяницями, калюжницями…

Навесні часто можна помітити, як пернатий жених робить подарунки своїй нареченій. Самець-крячка, наприклад, ловить рибу й дарує її своїй нареченій, а у багатьох чапель весільним подарунком є хворостина. Починають гніздування рябчики, перепели, куріпки, чайки. Високо на дереві між двома сучками розвісила самотканий теплий гамак іволга. Кропивник і довгохвоста синиця звили собі кубелечка круглі, мов куля. Водяні та болотяні птахи свої житла споруджують із очеретин, гілок, трави. О цій порі з'являється потомство у диких свиней, козуль, лосів, оленів, куниць, тхорів, зайців, білок.

Тому в місцях, де водяться звірі, необхідно дотримуватись суворої тиші й спокою, не гуляти з собаками, не випасати худобу, не розпалювати багаття. Бурхливо пробуджується життя в квітні і під водою – риба йде на нерест. Тому її необхідно оберігати в цей час від вилову…

Серед квітневих килимів, зітканих природою, у лісі і в гаях виділяється своєю красою і пишністю світло-пурпуровий ряст. Одночасно зацвітають медоноси – медуниця і чина. Це справжні квіти-чарівники. З розвитком вони міняють своє забарвлення. Сьогодні медуниця має пурпуровий колір, назавтра – фіолетовий, а ще пізніше квіти стануть голубими і нарешті – синіми. Якщо зібрати їх разом, матимемо прекрасний барвистий букет.

У цей час на лучно-степових схилах ваблять до себе горицвіт весняний, сон-трава, первоцвіт звичайний. Милують око пахуча черемха, білі квіти терену, анемони, фіалки, чарівні квіти чемерника червонуватого, марени запашної і особливо конвалії, яка прикрашає лісові галявини, узлісся і гаї.

Неповторна природа весняного лісу, його жива краса.

НАРОДНІ ПРИКМЕТИ

Квітень із водою – травень із травою. У перших числах гроза – до тепла, багато березового соку. Коли вільха перед березою розпустить листя – до мокрого літа.

Черемха цвіте перед останніми заморозками.

Дуб раніше від ясеня розпуститься – до сухого літа.

Ластівки прилетіли – невдовзі й грім прогримить, а почнуть облаштовувати гнізда – настане стійке тепло.

Горобці зграйками пролітають із місця на місце – до сильного вітру, збиваються докупи – перед сухими і теплими днями. Цієї пори розпускаються також золотаво-жовті дзвіночки на луках і в лісі.

Туман стелиться по воді – до ясної погоди, піднімається вгору – до негоди.

Дощ починається з великих краплин – триватиме недовго.

1 (Одарки): вода шумить – на добрі трави, тихо пливе – на погані, а тепла погода – до врожайного літа. Цвіте ліщина – час виставляти вулики на пасіку.

4 (Василя теплого): сонце в колах – до врожаю.

7 (Благовіщення): вважають, що цього дня Господь землю благословляє і лише після нього можна на землі працювати. Якщо холодно – ще буде 40 днів із заморозками. Вітер, іній і туман – до врожайного року, дощ – на гарне жито і грибну пору. Перші гриби виростають на пагорбку – до літніх дощів, в улоговинці – до спеки.

20 (Килини): дощ – на гарну калину.

27 (Мартина): якщо вдень жаби кричать, а ввечері мовчать – похолодає.

Подав ***Ярослав ГЛАДУН,*** *професор*

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ…

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

КВІТЕНЬ

1 КВІТНЯ

125 років від дня **виступу Івана Франка з доповіддю на Шевченківському вечорі у Станиславові** (тепер – м. Івано-Франківськ) по теперішній вулиці Галицькій, 7.

65 років з часу **видання Науковим товариством ім. Шевченка** (НТШ) у Мюнхені «Енциклопедії українознавства».

2 КВІТНЯ

Міжнародний день дитячої книги.

110 років від дня народження **Володимира Гуза** (1904–1991), майстра різьблення на дереві, педагога, члена СХУ, який помер у Косові.

3 КВІТНЯ

70 років від дня народження **Петра Чоловського,** співака, педагога, заслуженого працівника культури України, доцента кафедри музикознавства Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, керівника багатьох чоловічих ансамблевих колективів, зокрема, «Леґінь», «Коло», уродженця м. Калуш.

65 років від дня народження **Степана Грицая** (1949–2012), відомого скульптора, різьбяра, кераміка, члена НСХУ, уродженця м. Долина.

4 КВІТНЯ

230 років від дня народження **Зоріана Доленги-Ходаковського** (1784–1875), польського етнографа, фольклориста, який вивчав Галичину.

7 КВІТНЯ

Благовіщення Пречистої Діви Марії. Всесвітній день здоров'я.

140 років від дня народження **Івана Бодруга** (1874–1952), вчителя, журналіста, публіциста, уродженця с. Вижній Березів тепер Косівського району, який у 1907 р. еміґрував до Канади.

9 КВІТНЯ

160 років від дня народження **Іларія Гарасимовича** (1854–1901), культурно-громадського діяча радикального напрямку, однодумця І. Франка, М. Драгоманова, уродженця с. Битків тепер Надвірнянського району.

10 КВІТНЯ

725 років початку князювання Мстислава Даниловича, сина Данила Галицького.

11 КВІТНЯ

55 років від дня народження **Василя Мойсишина,** доктора технічних наук (1996), професора (2002), завідувача кафедри вищої математики Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, академіка Української нафтогазової академії (1999) та Академії гірничих наук України (2007), головного редактора журналу «Прикарпатський вісник НТШ» та члена редколеґій інших науково-технічних журналів, голови Івано-Франківського осередку НТШ та його механіко-математичної комісії.

12 КВІТНЯ

180 років від дня народження **Мечислава Романовського** (1834–1863), польського поета-романтика, автора поеми «Дівчина з Сонча», збірки «Поезія», уродженця с. Жуків тепер Тлумацького району.

85 років від дня народження **Осипа Петраша,** літературознавця, критика, педагога, уродженця с. Горохолина Богородчанського району.

13 КВІТНЯ

Квітна (Вербна) неділя.

14 КВІТНЯ

95 років з часу ухвалення закону про земельну реформу ЗУНР.

55 років від дня народження **Богдана Тимківа,** професора, доктора філософії, завідувача кафедри декоративно-прикладного мистецтва Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, заслуженого діяча мистецтв України, уродженця с. Придністров'я Галицького району.

Підготував ***Петро АРСЕНИЧ***
(Далі буде)

У минулому номері в авторство вірша «Знов скрегіт зброї і погрози знов…» вкралася помилка. Його автором є Нестор МАРТИНЕЦЬ.

Просимо вибачення за неточність.